

Stanowisko

w sprawie bakterii grupy coli w wodzie przeznaczonej do spożycia przez ludzi – w związku z uwagami strony samorządowej

Niezbędnym jest pozostawienie w projektowanych regulacjach prawnych rozwiązań zapewniających bezpieczeństwo zdrowotne wody i pozostawienie w dotychczasowym brzmieniu art. 37ax ust. 5 projektu ustawy o zmianie ustawy o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę i zbiorowym odprowadzaniu ścieków oraz niektórych innych ustaw, tj.:

„5. W przypadku stwierdzenia w badanej próbce wody przeznaczonej do spożycia niezgodności z wartością parametryczną mikrobiologicznego parametru wskaźnikowego, w rozumieniu art. 2 pkt 3b ustawy o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę, tj. bakterii grupy coli w liczbie poniżej 10 jtk (NPL)/100 ml, decyzja, o której mowa w ust. 3 pkt 3, może zostać wydana, pod warunkiem jednoczesnego wykonania badań parametrów Escherichia coli oraz enterokoków jelitowych i braku ich obecności w badanej próbce wody.”

Uzasadnienie:

1. Wtórne zanieczyszczenie wody jest realnym i istotnym problemem, ściśle związanym z wiekiem i stanem technicznym infrastruktury wodociągowej, która w wielu gminach liczy 50–80 lat. Stare instalacje, osady, kamień oraz kumulacja substancji sprzyjają rozwojowi mikroorganizmów, w tym bakterii grupy coli, niezależnie od jakości wody na etapie uzdatniania.
2. Sezonowe różnice temperatury wody, mogą sprzyjać namnażaniu bakterii w sieci wodociągowej, szczególnie w okresach letnich. Zmiany środowiskowe i klimatyczne zwiększają nieprzewidywalność zagrożeń mikrobiologicznych, co przemawia przeciwko luzowaniu obowiązujących norm.
3. Normy dotyczące bakterii grupy coli nie są wartościami arbitralnymi, lecz wynikają z obowiązujących polskich norm oraz wieloletniej praktyki ochrony zdrowia publicznego. Nie ma żadnych podstaw merytorycznych ani epidemiologicznych do wprowadzania odstępstw lub łagodzenia wymagań.
4. Standardowe metody oznaczania parametru *E.coli* stosowane w rutynowym monitoringu jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi nie pozwalają na wykrycie wszystkich jej szczepów (np. niezwykle niebezpiecznej enterokrwtocznej *E. coli* O157 i innych szczepów EHEC), a w konsekwencji badania mogą dawać wynik fałszywie ujemny, gdyż nie są one identyfikowane jako *E.coli* w ramach standardowego oznaczania tego parametru mogą zaś być identyfikowane jako bakterie grupy coli.
5. Wykrycie bakterii z grupy coli może wskazywać na potencjalne skażenie wody bakteriami kałowymi. Parametry wskaźnikowe stanowią jedynie sygnał, że w wodzie mogą znajdować się inne drobnoustroje, w tym chorobotwórcze dla ludzi, które nie podlegają weryfikacji w ramach monitoringu wody, nie ma więc możliwości ich zidentyfikowania w tych badaniach.

6. Ochrona zdrowia publicznego opiera się na działaniu zapobiegawczym, a nie reagowaniu dopiero po wystąpieniu zachorowań. Oczekiwanie na jednoznaczne dowody epidemiczne oznaczałoby przeniesienie ryzyka na mieszkańców i jest sprzeczne z zasadami zdrowia publicznego.
7. Ewentualne poluzowanie norm rodzi pytanie o odpowiedzialność za skutki zdrowotne, w tym zatrucia zbiorowe i odszkodowania dla mieszkańców. Brak jednoznacznych standardów utrudniałby przypisanie odpowiedzialności w przypadku wystąpienia zdarzeń niepożądanych.
8. Luzowanie norm dla bakterii grupy coli podważałoby wieloletnie działania promujące picie wody z kranu jako bezpiecznej i ekologicznej alternatywy dla wody butelkowanej – istotna jest konieczność utrzymania zaufania społecznego do wody dostarczanej przez wodociągi.
9. Założenia implementowanej Dyrektywy¹ wskazują, że państwa członkowskie mają zapewnić, aby środki zastosowane w celu jej wdrożenia opierały się na zasadzie ostrożności i w żadnych okolicznościach nie miały skutku w postaci bezpośredniego i pośredniego pozwolenia na pogorszenie obecnej jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi (...) (Art. 4 pkt 2).
10. Osłabienie standardów jakości wody sprzyjałoby wzrostowi konsumpcji wody butelkowanej, co ma negatywne skutki środowiskowe (plastik, mikroplastik) oraz wzmacnia interesy producentów wód butelkowanych kosztem zdrowia publicznego.
11. Nawet niewielkie przekroczenia parametrów bakterii grupy coli mogą stanowić zagrożenie dla dzieci, osób starszych, kobiet w ciąży oraz osób z chorobami przewodu pokarmowego, a zalecenia typu „gotować wodę” nie zapewniają realnej ochrony tych grup.
12. Jakość i bezpieczeństwo wody pitnej należy postrzegać jako element bezpieczeństwa państwa, istotny w kontekście obecnej sytuacji geopolitycznej, zagrożeń infrastrukturalnych oraz potencjalnych działań o charakterze sabotażowym lub bioterrorystycznym.

prof. dr hab. n.med. i n. o zdr. Iwona Anna Paradowska-Stankiewicz
Konsultant Krajowy w dziedzinie Epidemiologia

dr hab. n. med. Łukasz Balwicki
Konsultant Krajowy w dziedzinie Zdrowie Publiczne

dr hab. n med. i n o zdr. Barbara Piekarska
Warszawski Uniwersytet Medyczny
Zakład Profilaktyki Zagrożeń Środowiskowych, Alergologii i Immunologii

5 lutego 2026 r.

¹ Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2020/2184 z dnia 16 grudnia 2020 r. w sprawie jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi.